

הלכות פסח תסותסח

שמט

סא אם נמצאה חמה או שעורה בקערה כפסח בופק העוף לאחר שהכבדו אותו כבוד לחסור נוצת העוף מותר ^{ט"ז} שהרי החמה אינה אוסרת אפילו בצילו ממש יותר מכדי קליפה ^{ט"ח} וכאן הופק הוא הקליפה שמסירין ומשליכין אותו ^{ט"ט}.

ואפילו אם העוף שמן אין להחמיר בו יותר מכדי קליפה כי ההכחוב אינו דומה כלל לצלי הויאל ואינו מהכבדו הרבה במקום אחד אלא מעבירו תמיד הנה והנה ^{ט"י} כמו שיתבאר ביו"ד סימן ס"ח ^{ט"י}:

סב ואותה החמה שנמצאת בופק צריך לשורפה ^{ט"ב} אפילו לא נתבקעה אלא שנתרככה כמה דברים אמורים כשהיא שלימה אבל אם היא שכורה הרי ניכר ששלט בה העכול עד שגשבתרה והרי זו כפרש ונפקע איסור חמין ממנה ^{ט"ג} ואין צריך לבערה ואין צריך לומר שאינה אוסרת אפילו כדי קליפה:

סג וכל זה בחמה ושעורה וכיוצא בהן מדברים שאפשר שבלען העוף כשהן שלימים ולא לעסן כלל ולכך אינן חשובים כמעובלים עד שגשבתרו שם במעויו אבל אם אכל מורסן וכיוצא בו מדברים רכים שכודאי נלעסו בפיו אם שהו במעויו כשעור עיכול דהיינו מעת לעת הרי הם כמעובלים לגמרי ונפקע מהם איסור חמין ^{ט"ד} ואם הקיאן דרך בית הרעי אפילו בתוך מעת לעת נפקע מהם איסור חמין ^{ט"ה} אבל אם בלע חמין ושעורים ^{ט"ו} וכיוצא בהן והקיאן כשהן שלימים ^{ט"ז} אף ששהו במעויו יותר ממעת לעת ^{ט"ח} לא נפקע איסורן וכן אם בלע שאר איסורין דינו כחמין כפסח לענין זה:

סד כל מקום שמקילין מחמת הפסד מרובה אם יכול להשהות עד לאחר הפסח או למכור לזכרי בפסח ולא יהיה שם הפסד מרובה אין להקל ^{ט"ט}:

סה כל מקום שמקילין מחמת שמחת יו"ט יש להקל אפילו בחלוו של מועד שאף הוא בכלל יום טוב לענין שמחה כמו שיתבאר בס' תקב"ט ^{ט"י}:

תסח שלא לעשות מלאכה בערב פסח אחר הצות וכו' כ"ג סעיפים:

א בומן שביט המקדש היה קיים אסרו חכמים לכל אדם מישראל לעשות מלאכה בערב פסח מחצות היום ולמעלה לפי שמחצות ואילך הוא זמן הקרבת הפסח וכל אדם שמקריב קרבן בכל ימות השנה איתנו היום הוא יום טוב שלו^א מדבריהם^ב ואסור

בכורות פ"א ס"ח ה' פ"ד בירוד ס"י ג' ס"ק כח.
שצב מנחות שם, לפירוש הרמב"ם ה"ל מונאת מת פ"ב ה"ד פ"ח שם.
שצג תוס' רא"ש שם. מור ושוע' ס"ו.
שצד מנחות ורמב"ם שם (לענין עצמות). פ"ח שם.
שצה פ"ח שם.
שצו ראה גם לעיל ס"ו וס"ה וס"ג.
שצז סוף ו'.

סימן תסח

א ירושלמי פסחים פ"ד ה"א. דובא בתוס' ג' א ר"ה מקום. רא"ש פ"ד ס"א. א. ר"ן שם (מג. ב) ר"ה מקום. לבוש ס"א.
ב ראה עירובין מג. א. ר"ן פסחים שם בשם התוס'. וראה הקרי והלכות ח"ד פג. ב.

שפד ד"ן סוף פ"ב (יב, א) ר"ה והמה. שולע סמ"ג.
שפה כולעיל סמ"ג (בבבש).
שפו ר"ן שם. מ"א ס"ק ל'. מ"ז ס"ק כא. וראה לעיל ס' תסח ס"ו.
שפז הלכות ומנהגי מור"ש ס' שלא. מהר"ל ה"ל מאכלות אסורות כפסח (ע' קכ). ח"א ופ"ו שם.
שפח סימן זה בשוע"ר לא הגיע לדנינו, וראה רמ"א שם ס"ג. פסק אדה"ו ע' 23.
שפט רא"ש בכורות פ"א ס' ת. מור (שאמרו) ושוע' סמ"ג (שצריך לשרפם).
שצ מור יו"ד סופ"ג פג. לפירוש הש"ך שם ס"ק ל' ופ"ח שם ס"ק כח. דרכי משה סוף ס"ק ד' בשם מהר"י ברנא. ח"א ס"ב. לפירוש הח"י ס"ק לג. וראה גם לעיל ס"ה. פסק אדמו"ר הוקן ע' 75.
שצא כרכי יהודה בן בתרא אהלות פ"א מ"ג. לפירוש תוס' מנחות סג. רע"ב. ור"מ מפנחס"א ברא"ש

הלכות פסח תסה

שנ

לו לעשות מלאכה באותו היום כעין יום טוב¹ לפיכך בערב פסח מחצות ואילך שהוא זמן הקרבת הפסח לכל ישראל הרי הוא יום טוב שלהם² ואסור בעשיית מלאכה אף למי שפטר מהקרבת הפסח כגון שדר בחיץ לארץ³ כיון שהוא יום טוב לרוב ישראל המקריבים בו פסח⁴:

ב ואף לאחר שחרב בית המקדש ובמל קרבן פסח אף על פי כן לא נתבטל איסור עשיית מלאכה⁵ כיון שנאסר במנין חכמים⁶ על כל ישראל⁷ וכל דבר שנאסר במנין חכמים על כל ישראל אף שאח"כ נתבטל המעם שבגללו אסרוהו אף על פי כן לא נתבטל האיסור עד שנתועדו במנין⁸ כמנין הראשון⁹ להתירו בפירוש¹⁰:

ג ולפיכך העושה מלאכה בזמן הזה מחצות ואילך משמתין אותו¹¹ כדין העובר על דברי חכמים¹² וגם אינו רואה סימן ברכה מאותה מלאכה לעולם¹³ שמה שהוא משתכר במלאכה זו יהיה לו הפסד כנגדה במקום אחר¹⁴:

ד ואף אם אינו עושה כדי להשתכר אלא עושה בחנם¹⁵ בין לעצמו בין לאחרים אפילו לצורך יום טוב¹⁶ הרי זה אסור לפיכך אסור לספר לישראל מחצות ואילך¹⁷ אף על פי שעושה בחנם¹⁸ ומתכוין לכבוד יום טוב¹⁹ ואפילו לספר את עצמו אסור אבל מותר להתפרג על ידי נכרי²⁰ אף על פי שהישראל ממה ראשו אליו והרי הוא כמשיע קצת אין בכך כלום שמשיע אין בו ממש²¹ לענין זה²²:

ה וכן שאר כל המלאכות נוהגין להתיר לעשות על ידי נכרי²³ אפילו שלא לצורך המועד שלא אמרו אמירה לנכרי שבות אלא בשבת ויו"ט וחולו של מועד²⁴ אבל ערב פסח אחר חצות אין בו קדושת יום טוב כלל²⁵ וקל הוא יותר מחולו של מועד²⁶.

לפיכך כל מה שמותר לעשות בחולו של מועד²⁷ כגון דבר האבד²⁸ או שעושה מעשה הדיום ולא מעשה אומן²⁹ ויש בו צורך המועד³⁰ וכיוצא בהם משאר דברים המותרים בחולו של מועד כל שכן שמותרים בערב פסח אחר חצות וכן כל אותן שהתירו

טז ב"ח ר"ה ומ"ש אינו. ט"ז שם. וראה גם לעיל סי' רנא ס"א.

יז מרדכי רמז תרו (טור ו) שורע ס"א.

יח משמעות מרדכי שם. ב"י ר"ה כתב מרדכי.

יט משנה דף נה, א. מרדכי שם.

כ מרדכי שם. ב"ח סדר"ה וכתב מ"א סק"ג.

כא ראה לעיל סי' טז. וראה שבתפסות ניכר הדבר שעושה לכבוד שבת ויו"ט.

כב רש"י בבבאורייתא לסמ"ג ל"ח ע"ה. ב"ח שם. ט"ז סק"ב.

כג ח"י שם.

כד ראה לעיל סי' שם ס"ב. אשכנזא דרבי ע' 37 בשו"ג.

כה רוקח סי' שי. שו"ע סי' כשא ושם מי שמתיר. ור"ד ס"א.

כו רוקח שם. הגדה הלבוש ס"א. וראה לעיל סי' רמג סוף ס"א.

כז ראה לעיל סוף ס"א שהוא רק ענין יו"ט.

כח רמב"ם הל' יו"ט פ"ה הל"ח.

כט ור"א סק"ג. ח"י סוף סק"ד.

ל ראה מ"א י"ב. ב. מור וש"ע סי' תקל.

לא ראה שם י"א. מור וש"ע סי' תקמא.

לב מור וב"י סי' תקמא מר"ה מביא. מ"א שם סק"א.

א ראה רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ו הל"ב. וראה לקמן ס"ה שאין בו קדושת יו"ט כלל.

ב ראה גם לעיל סי' תכט ס"ג.

ג ראה תוס' ג. ב. ר"ה מאל"ה (משאן לו קרקע). לעיל סי' תכט ס"א (לענין קרבתו ואיה ותגיה ומשפחה).

וש"כ אהלי שם ח"ו ע"ו כ"ב.

ד ראה ערו"ל לקמן סי' תעד ס"ט.

ה תוס' ג. א. שם. רמב"ן במלחמות שם (פג. ב). השגחה הראב"ד שם. ר"ן שם. רא"ש שם. לבוש שם.

ו רמב"ן שם. ראב"ד שם. ר"ן שם. רא"ש על הסמ"ג ל"ח ע"ה. מ"א סק"א.

ז רמב"ם הל' מגורים פ"ב הל"ב. רא"ש שם. מ"א שם.

ח ראה שם ה. א. מנתרין ע"ג. ב. וראה גם לעיל סי' קבר י"ב. סי' שש סוף סמ"ג. לקמן סי' תר ס"ה.

יא ראה רמב"ם שם (שצריך להיות נרול בחתמה ובמנין. והאריך יא כ"ו). רש"י ביצה שם ר"ה צורך ור"ה מנא.

יב רש"י שם.

יג גמרא ריש פ"ד דף נ' ע"ב. מור וש"ע ס"א.

יד ראה שו"ע יו"ט סי' שלח ס"ד ומב"ג. ש"ך שם סק"ע. לקמן סי' תצו ס"ב.

טו גמרא שם. מ"ז סק"א. מ"א סק"ב.

הלכות פסח תסה

שנא

לספר¹² ולבטח בחולו של מועד כגון הבא ממדינת הים והיוצא מבית האסורים¹³ מותרין גם כן בערב פסח אחר הצות:

ז יש אוסרין¹⁴ ליטול הצפרנים מחצות ואילך ויש מקילין¹⁵ הואיל ויש מתירין אפילו בחולו של מועד כמו שיתבאר בס' תקל"ב¹⁶ וכדאי הם לסמוך עליהם על כל פנים בערב פסח שהוא קל יותר מחולו של מועד¹⁷ ומכל מקום לכתחלה יש לחוש לסברא הראשונה ויטלם קודם חצות אבל אם שכח ולא נטלם קודם חצות יש לסמוך על סברא האחרונה ויכול ליטלם אחר חצות¹⁸:

ז לא אסרו בערב פסח אלא מלאכה גמורה¹⁹ כגון לעשות כלים חדשים או לתפור בגדים²⁰ החדשים²¹ אבל רשאי הוא לתקן²² כלי ישן שנתקלקל קצת אם יש בו צורך המועד וכן בגדים שנקרעו קצת רשאי לתופרם ולתקן לצורך המועד אפילו מעשה אומן בין לעצמו בין לאחרים בחנם.

אבל בשכר אסור אפילו לצורך המועד²³ אפילו מעשה הדיומ:

ח לכתוב ספרים לאחרים אפילו בחנם אסור²⁴ שהכתיבה היא מלאכה גמורה ולא התירוה אפילו לצורך מצוה²⁵ אלא אם כן בדרך שמורת בחולו של מועד²⁶ אבל מותר לכתוב ספרים לעצמו דרך לימודו²⁷ דכיון שדרך לימודו ולעצמו הוא כותב אינו נראית כמלאכה²⁸ גמורה שבודאי אינו מתכוין לכתובה גמורה והגונה והרי דינו כתיקון בעלמא: שהתירו לצורך המועד והוא הדין צורך מצות כתיבת תורה שהיה לו לזכרון²⁹:

ט בערב פסח קודם חצות תלוי במנהג מקום שנהגו לעשות עושין³⁰ כל המלאכות אפילו שלא לצורך המועד ובמקום שנהגו שלא לעשות אין עושין³¹ ואף בניהם אחרים³² עד סוף כל הדורות הדרים בעיר הזאת³³ אינן רשאין לשנות ממנהג אבותיהן משום שנאמר³⁴ ואל תמוש תורת אבך.

ואף מי שיצא ממקום שנהגו לעשות וזא לגור במקום שנהגו שלא לעשות אם אין דעתו להחזיר דירתו לעולם למקום שיצא משם אלא דעתו להשתקע שם במקום שהלך לשם הרי הוא נעשה מיד כאנשי אותו מקום וחלו עליו כל החומרות שמחמירין באותו מקום³⁵ ואסור לו להלך אפילו בצנעה³⁶ ואפילו חוץ לתחומה של אותה העיר³⁷:

לג אלה וזמא סוף סק"ד.
 לד משנה וזמא י"ג, ב.
 לה מחזירי' דל' י"ז פ"א ב' א בהגדה. מ"א סק"ד.
 לו אלה וזמא סק"ד.
 לז סוף זה בשו"ע לא הגיע לדינו, וראה מור וש"ע שם ס"א.
 לח אלה וזמא שם.
 לט ראה אלה וזמא שם. ח"י סק"ד.
 מ ב"י ד"ה כתב המרדכי. רמ"א ס"ב.
 מא ב"י שם. רמ"א שם.
 מב לבוש ס"ב.
 מג מור בשם ראב"ד ס' תצה. ש"ע ס"ב.
 מד ש"ע ורמ"א ס"ב לבוש ס"ב. אלה וזמא סק"ד.
 מה ב"י שם. לבוש שם. פ"ד ס"ב.
 מו אלה וזמא סק"ד.
 מז ראה ש"ע ס' תקנה סעי' א"ב.
 מח רא"ש פ"ד ס' א. מור וש"ע ס"ב.

מט ב"י שם. לבוש שם.
 נ אלה וזמא סק"ד. וראה גם רמב"ם הל' י"ז פ"ז ה"ד.
 נא ראה הגדה סמ"ק ס' קעה אות ד. ש"ע ס' תקנה ס"ב. הגדה הלבוש שם ס"ב. מ"ז שם סק"ד.
 נב חזונו ריש פרק ד ד"ג, ג. מע"א. מור וש"ע ס"ג.
 נג משנה שם. מור וש"ע שם. פ"ד ס"ב.
 נד נזמא שם ג, סעי'ב. מ"א סק"ד. ח"י סק"ד. וראה גם ש"ע י"ד ס' רוד ס"ב. לקמן ס' תענו ס"א.
 נה משא"כ אם עברו לגור בעיר אחרת שנהגים בו היתר, כולקמן סעיף יב.
 נו משלי א, ה. גמרא שם. וראה גם לעיל ס' תסא סכ"ז וש"ע.
 נז רא"ש פ"ד ס' ד, כרב אשי בגמרא נא, א. ר"ן שם (ה, ב) ר"ה נמצאו. מור. לבוש ס"ד. ש"ך י"ד ס' רד סק"ה.
 נח ר"ן שם ר"ה ויבה. לבוש שם. ח"י סק"פ.
 נט ר"ן שם. ח"י שם.

הלכות פסח תסה

שנב

י ומכל מקום כשעדיין לא הגיע לתוך החומה של אותה העיר לא חלו עליו עדיין חומרי אותה העיר⁹⁹ אבל משהגיע לתוך החומה של אותה העיר שדעתו להשתקע שם אף שאחר כך הלך משם למקום אחר ודעתו לחזור לאותה העיר לא נפקעו ממנו חומרותיה¹⁰⁰.

ואם אין דעתו להשתקע לעולם באותה העיר אלא דעתו לחזור למקום שיצא משם¹⁰¹ או למקום אחר שנוהגין בו היתר אפילו דעתו שלא לחזור עד לאחר זמן מרובה¹⁰² מכל מקום כיון שאין דעתו להשתקע באותה העיר לעולם לא חלו עליו חומרי אותו מקום ומותר לו לעשות מלאכה בשדה הויז לתחומה של עיר¹⁰³ אבל בתוך התחום אסור לשנות מהנהג מפני המחלוקת¹⁰⁴ ואפילו רוצה לעשות בצנעה אסור שאי אפשר למלאכה להיות כל כך בצנעה שלא יודע הדבר לשום אדם¹⁰⁵:

יא אבל שאר כל חומרות שאינן באיסור מלאכה שמחמירין באותו מקום שהלך לשם אם אין דעתו להשתקע שם רשאי להקל בהן אפילו בתוך העיר רק שיהיה בצנעה¹⁰⁶ יודע הדבר להמון עם ויבואו לירי מחלוקת.

אבל אם יודע הדבר לתלמוד חכם אין בכך כלום¹⁰⁷ שהתלמוד חכם יודע שהדבר הלוי במנהג¹⁰⁸ ולא יבואו לירי מחלוקת ומכל מקום לכתחלה אין לו להקל בפני התלמוד חכם אלא שאם נהגו להקל בצנעה בתוך ביתו ובאמצע בא התלמוד חכם לביתו אין צריך להפסיק מפניו אלא יכול לגמור הדבר שנוהג בו להקל בפני התלמוד חכם דכיון שהתחיל לעשות בצנעה לא יבא התלמוד חכם עמו לירי מחלוקת שהתלמוד חכם יודע שמתור לו להקל בצנעה¹⁰⁹ אבל אם אדם אחר שאינו תלמיד חכם בא לתוך ביתו צריך להפסיק מפניו שלא יודע לו הדבר ויבא לירי מחלוקת¹¹⁰:

יב ההולך ממקום שנוהגים בו איסור ובא למקום שנוהגין בו היתר ודעתו להשתקע שם לעולם¹¹¹ כיון שהגיע לתוך תחומה של אותה העיר שדעתו להשתקע בה נפקעו ממנו חומרי המקום שיצא משם ומותר לו לעשות מלאכה אפילו בפרהסיא:

יג ואם אין דעתו להשתקע שם לעולם אלא דעתו לחזור למקומו¹¹² או למקום אחר שנוהגין בו איסור נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם ואסור לו לעשות מלאכה בין בצנעה בין בפרהסיא¹¹³ ואף על פי כן לא יתראה בפני אנשי אותו מקום שהוא במל מלאכה מהמת איסור כמנהג מקומו שלא יבא לירי מחלוקת¹¹⁴ אלא יהא נרמא בעיניהם שהוא במל מהמת שאין לו מלאכה לעשות¹¹⁵:

יד וכן בשאר כל חומרות שמחמירין במקום שיצא ממנו ומקילין בהם במקום שהלך

טט מ"א שם.
ע משמעות הר"ן שם. פריח שם ר"ה והרשב"א בתשובה.
עא ר"ן שם, שמפרש כן בגמרא נא, א: שייבנו ככותא.
עב ראה מ"ט תצנינים.
עג ראו"ש שם, ר"ן שם ר"ה ונמצינו מור. שר"ע יורד יורד סוף פ"ב, וש"ך שם סק"ה. מ"א סק"פ.
עד ראו"ש שם, ר"ן שם, מור. לבוש ס"ה.
עה גמרא נא, ב.
עו דמ"ב הל' י"ז פ"ה ה"ב, שו"ע ס"ה. לבוש ס"ה.
עז לבוש שם.

ס ר"ן שם בסופו. מ"א סק"ה. ח"י שם.
סא ראה ש"ך שם.
סב ראו"ש שם, ר"ן שם ר"ה ונמצינו מור.
סג פריח ס"ד ר"ה וראיתי.
סד דמ"בין בגלחמות שם (ז, א). ת"א ס"י תצו סק"י. וראה לקמן שם ס"ז.
סה גמרא נב, תע"א.
סו תוס' שם ר"ה ביישוב. ר"ן שם, מ"א סק"ו ומק"ב. וראה גם לקמן ס"י תצו ס"ז.
סז מ"א סק"ב. וראה גם מ"א ס"י תצו סק"ר.
סח בעל המאור שם (מ, ב) ר"ה אבל מ"א שם.

הלכות פסח תסה

שנג

לשם שאף שדעתו לחזור למקומו ולא נפקעו ממנו חומרי המקום שיצא משם אף על פי כן לא יתראה בפניהם¹⁰¹ שהוא מחמיר במה שהם מקילין שלא יבואו לידי מחלוקת אלא הימיר בצנעה שלא יודע הדבר להמון עם.

ואם הוא בענין שאי אפשר לו להחמיר אלא אם כן יודע הדבר להמון עם לא החמיר כלל אלא ינהג היתר כמותם שגדול השלום ויש לו לעבור על מנהג מקומו מפני השלום כיון שאינו עובר על איסור של תורה (ולא על דברי סופרים¹⁰²) אלא על מנהג בלבד¹⁰³.

מז וכל זה כשכא לעיר שיש בה מנהג קבוע להקל אבל אם אין בה מנהג קבוע להקל אף שאין בה גם כן מנהג קבוע להחמיר אף אם דעתו להשתקע בה לעולם לא נפקעו ממנו חומרי המקום שיצא משם עד שיהא נקבע בעיר מנהג קבוע להקל¹⁰⁴:

מז אפילו במקום שנהגו שלא לעשות לא נהגו מן הסתם אלא מהנין החמה ואילך אבל קודם לכן מותר¹⁰⁵.

ואם יש מקום שיש בו מנהג קבוע בבירור לאסור אף קודם הנין החמה אין זה מנהג חשוב כלל¹⁰⁶ וכל מי שבא לשם ממקום אחר אף שדעתו להשתקע שם לא חלה עליו חומרא זו וכיוצא בה מחומרות שאין להם מנהג הגון ולא נקבעו בעיר על פי תלמיד חכם אלא העם החמירו כן מעצמם¹⁰⁷ ומכל מקום צריך ליתר שלא להקל בפני המון עם¹⁰⁸ שלא ילמדו ממנו לזלול באיסורין¹⁰⁹ ויבואו על ידי כן לזלול בשאר איסורין שהן אסורין מן הדין¹¹⁰ אבל בפני תלמיד חכם רשאי להקל¹¹¹.

אבל התלמיד חכם עצמו¹¹² כיון שהוא מאנשי אותה העיר אסור לו להקל אפילו בינו לבין עצמו דכיון שבני העיר יודעים שדבר זה מותר הוא מן הדין ואף על פי כן נהגו להחמיר הרי חומרא זו כנדר על כל אנשי העיר ואינה ניתרת אלא בשאלה וחרטה¹¹³ כמו שנתבאר ביורה דעה סי' ר"ד¹¹⁴:

י"ז כמה דברים אמורים באותו הדור עצמו שנהגו חומרא זו¹¹⁵ וכן בניהם אחריהם שנהגו חומרא זו שלש פעמים בחיי אבותיהם או לאחר מיתתם או אפילו לא נהגו אלא פעם אחת אלא שהיה ברעתם או לנהוג כן לעולם הרי נעשית חומרא זו עליהם כנדר¹¹⁶ אבל אם לא היה ברעתם כן ולא נהגו כן שלש פעמים אף על פי שבאותיהם בקבלה עליהם בנדר ונהגו בה כל ימיהם אין בניהם חייבים לקיים מנהג אבותיהם כיון שהיא מנהג גזעו שלא נעשה על פי תלמיד חכם אלא שנהגו כן ההמון מעצמם ואין מעם נכון למנהגם.

עח תמב"ס שם. ש"ע שם.

עט פ"ח סי' תנו מנהגי אסור ספ"ג. וראה כללי הפוסקים והחומרא כלל נ"ד. העי"ב תרכ"ו ע' 26.

פ רא"ש שם. ב"ח ד"ה אבל.

פא כנסת הגדולה בשם מהר"ם. פ"ח סי' ד"ה כתב.

פב מנחת נה"א א בכ"ת הל"ל ברייתא ב', ב כר"י הור"ה. מ"א סק"ה. וראה מ"מ יעו"ם.

פג פ"ח סי' ד"ה ואף.

פד תוס' נ"א, א ד"ה אי. רא"ש פ"ד סי' ג כמפ"ג.

פה תוס' שם. רא"ש שם. ש"ך י"ד סי' ר"ד סק"ג.

פו ראה רש"י נ"א, א ד"ה דסר"ג ש"ך שם.

מז ראה ר"ן שם (וי, א) ד"ה תנאי. ב"י י"ד סי' ר"ד.

מח תוס' שם. רא"ש שם. ש"ך שם.

מט פ"ח סי' ד"ה הכלל העולה. בי"ח ב"י"ד סי' ר"ד. ש"ך שם.

צ רא"ש שם. מהרי"ם רמ"ב.

צא סימן זה בשע"ק לא הגיע לידנו, וראה ש"ע שם ס"א.

צב מ"א סוף סק"ה.

צג ראה גם לעיל סי' רכ"ט סי"ג, וע"ג. וראה שער הבולל פמ"א אות ג.

אפילו במקום שנהגו שלא לעשות¹³ לא נהגו מן הסתם אלא שלא להתחיל מלאכה ב"ד שחרית¹⁴ אבל כל מלאכה שהתחיל בה קודם י"ד יכול לגומרה ב"ד¹⁵ עד הצות¹⁶ אם היא לצורך המועד¹⁷ הוין משלש אומניות שהן החייטין והספרין והכובסין שהן יכולים אפילו להתחיל בתחלה ב"ד שחרית¹⁸ אם יכולים לגמור עד הצות¹⁹ כדי שיוכל ליהנות ממלאכתו במועד²⁰.

ולמה הקילו בשלש אומניות אלו לפי שמצינו שהקילו בהן בחולו של מועד שמלאכת התפירה התירו להדיוט שאינו אומן שמוטר לו לתפור בגדים בחולו של מועד והגילוח והכיבוס התירו למו שבא ממדינת הים וליוצא מבית האסורים בחולו של מועד²¹ ויום זה הוא קל יותר מחולו של מועד²² לפיכך יש להתיר התפירה אפילו לאומן²³ והגילוח והכיבוס אפילו למו שאינו בא ממדינת הים²⁴ ועוד ששלש אומניות אלו הן צריכות אל העם צורך גדול לכבוד יום טוב לפיכך הקילו בהן יותר מבשאר מלאכות שאינן צריכין כל כך לכבוד יום טוב²⁵.

יך וכל זה במקום שנהגו שלא לעשות אבל במקום שנהגו לעשות מותר להתחיל כל המלאכות עד הצות אע"פ שאין בהן צורך המועד ככלל²⁶:

ימ מושיבין שובכין²⁷ ליונים²⁸ כל היום²⁹ וכן לתקן מקום שעמרו שם התרנגולים והתרנגולות³⁰ מותר כל היום אפילו לאחר הצות אבל אסור להושיב התרנגולת על הביצים בתחלה ב"ד³¹ אחר הצות כדי לגדל אפרוחים או קודם הצות במקום שנהגו שלא לעשות אבל אם ישבה כבר על הביצים שלשה ימים או יותר³² ומתה מותר להושיב אחרת תחתיה ב"ד³³ אפילו אחר הצות³⁴ לפי שהוא רב האבר³⁵ שאם לא יושיב תרנגולת על הביצים שוב אינן ראויים לבלום שכבר נפסלו מאכילת אדם כשנתממו תחת התרנגולת שלשה ימים³⁶ עיין סימן תקל"ז³⁷:

ב גורפין וכל מתחת רגלי הבהמה ב"ד³⁸ כל היום ומשליכין אותו הוין הרפת³⁹ אפילו הרפת גדולה והובל מעט ויכול לסלק לצרדין בתוך הרפת אף על פי כן רשאי להוציאה הוין הרפת מפני שהרפת ניולה קשה⁴⁰ אפילו אין שם אלא מעט וכל⁴¹ וכל⁴² אכל הובל שבהצר לא יוציאנה להוין⁴³ אם אין שם אלא מעט וכל שיוכל לסלקו לצרדיים שההצר אין ניולה קשה כל כך כשאין בה אלא מעט וכל מסולק

צד רא"ש פ"ד סי' ת. ר"ן (יה, א) ד"ה מתני' רשב"ג. מור. רמ"א סי"ה.

צה פריח סי"ה.

צו חסונה דף זה ע"א כ"מ.

צז רא"ש שם. ר"ן שם. מור. רמ"א שם.

צח ברייתא שם ע"ב כ"מ.

צט משנה שם ע"א בהבמה. מור. רמ"א שם.

ק לבוש סי"ה.

קא רמ"א שם.

קב ברייתא שם ע"ב.

קג רש"י שם ר"ה שכן החידוש וד"ה שכן הבא. רמב"ם

הל' י"ג פ"ח ה"ח. וראה גם לעיל סי"ה.

קד רש"י שם ר"ה שכן הדיוט.

קה רש"י שם ר"ה שכן הבא.

קו רב אשי בגמרא מו"ק דף יג, ע"א. רמב"ם שם ה"מ.

קכש סוף סי"ה.

קז ר"ן (יה, א) ד"ה גמרא עשין. ח"י סק"י.

קח חסונה שם נה, ע"ב.

קט רש"י שם ר"ה שבהרה.

קי מור. לבוש סי"ג.

קיא שו"ע סי"ג.

קיב סי"ז ספ"ה. מ"א סק"ה. ב"י סוף ס"י תקנ"ו.

קיג רמב"ם הל' י"ג פ"ח הכ"א. ש"ע סי"ג.

קיד חסונה שם. רמב"ם שם. ש"ע שם.

קטו מור. לבוש סי"ג.

קטז רמב"ם שו"ע שם (שלא יפסרו הביצים).

קזו גמרא ורש"י שם ר"ה ולאחר.

קח סימן זה בשו"ע"ד לא הגיע לדיוט, וראה מור וש"ע

ורמ"א שם סי"ה.

קיט חסונה שם. מור וש"ע סי"ה.

קכ רש"י שם ר"ה גורפין.

קכא ירושלמי פ"ד ה"ה. פ"ח סי"ה.

קכב פ"ח שם.

קכג ברייתא גמרא שם. מור וש"ע סי"ג.

הלכות פסח תסח'תסמ

שנה

לצדדיה אבל אם נתרבה הובל כחצור קכד (כל כך עד שנעשית החצר כרפת קכה) מותר לו להוציא הובל לאשפה קכו לחוץ לרשות הרבים:

כא מותר להוליד כלים לבית האומן ב"ד קכז כל היום קכח אע"פ שלא יתקנם עד לאחר המועד וכן מותר להביא כלים מבית האומן אע"פ שאין בהם צורך המועד כלל קכט עיין סי' תקל"ד קכ:

כב נהגו כל ישראל שלא להקין דם בשום ערב יו"ט ואין לשנות קכא לפי שבזים שבועות קודם מתן תורה יצא רוח ששמו טבוח שאם לא יקבלו ישראל את התורה היה טובח לדמם וכשרם לפיכך יש סכנה לדורות להקין דם באותו יום דהיינו בערב שבועות וגורו חכמים על כל ערב יו"ט משום ערב שבועות קכב ומכל מקום בערב יום טוב האחרון של פסח מותר להקין קכג שהכל רגל אחד הוא ואינו ערב יו"ט אלא אמצע ימים טובים קכד אבל בערב יו"ט האחרון של חג דהיינו בהושענא רבה אסור להקין קכה שהוא ערב יום טוב ממש ששמיני עצרת רגל בפני עצמו לענין כמה דברים קכז ובליל ערב יום טוב מותר להקין חוץ מליל הושענא רבה קכז שהוא ליל דין:

כג הקזה שקורין קע"פ ועצ"ן כיון שאינו דומה להקת דם ממש יש להתיר קכח בערב פסח ובערב סוכות שאין איסורן אלא משום גזרה בעלמא אבל בערב שבועות שאיסורו משום סכנה יש ליהדר קכט וכן בהושענא רבה שהוא יום דין קכ:

תסמ שלא ליחד בשר לפסח ובו ה' סעיפים:

א אסור לאדם שיאמר (על בהמתו) בשר זה לפסח הוא" ו אין צריך לומר: שלא יאמר בן על גדי וטלחי מפני מראית העין שהשומע סבור שהוא מקדיש אותם לפסח ויחזיקו כן כשיאכלם יהא נראה כאוכל קדשים בחוץ אלא אפילו על שום מין בהמה ויהי ועוף" בין חיים בין שהוטים" לא יאמר בשר זה לפסח אלא יאמר בשר זה ליום טוב" שאם יאמר לפסח יהא השומע סבור שמקדיש הבשר לדמי פסח" דהיינו שימכור הבשר ויקח פסח בדמיו" ואחר כך כשיאכל הוא עצמו את הבשר יהא נראה כמועל בקדשים י.

קמ מ"א שם בשם מהר"ל.

סימן תסט

- א רב דף ג' ע"א, מור וש"ע סי"א.
- ב לבוש סי"א.
- ג רא"ש שם, מור, לבוש שם.
- ד גמרא וחוסי' שם ד"ה מצנין, רא"ש פ"ד סי' ה' מור וש"ע שם.
- ה גמרא שם, מור וש"ע שם.
- ו רא"ש שם וטור ברעת רש"י ג', ב ד"ה ה"ג, שו"ע סי"א.
- ז לבוש סי"א, פרישה סק"א.
- ח דרוקח סי' רסד, וזהו ה"ל מאכלית אמורת בפסח (ע' קכד), לבוש סי"א, ט"ז סק"ב, פרי"ח.
- ט רש"י שם ע"א ד"ה בשר זה, מור וש"ע שם.
- י רא"ש שם, מור וש"ע שם.
- יא רש"י שם ע"ב מורה ה"ג, רא"ש שם, מור, וראה מ"א סק"ב.
- יב ב"ח ד"ה אמור, מנמשעות רש"י שם ע"א ד"ה אבל חוסי'.
- יג תוס' שם ברעת רש"י.

- קכד טור וש"ע שם.
- קכה מור וש"ע סי' תל"ה מ"ג, פרי"ח מ"ג, דלא כחזק יעקב סק"ד.
- קכו ברייתא גמרא שם, מור וש"ע סי"ב.
- קכז חשנה שם, מור וש"ע סי"ב.
- קכח מור וש"ע שם.
- קכט משנה שם, מור וש"ע שם.
- קל סימן זה בשע"ר לא הגיע לידנו, וראה מור וש"ע שם סי"ג.
- קלא מהר"י וי"ל דיען והלכות סי' יט, רמ"א סי"ב.
- קלב שבת דף מבט, ב' כלבו סי' נח בשם מהר"ם, דרכי משת סי"ג, מ"א סק"ז, מ"א סק"ט.
- קלג מ"ז שם ממשמעות הכלבו, מ"א שם בשם מנה משה.
- קלד כהלכתן סי' תצ סי"ב.
- קלה כלבו שם, דרכי משה שם.
- קלו ראה ר"ה ד, ב, וש"ע.
- קלז ח"א שם, וראה לקמן סי' תרמ סי"ח.
- קלח מ"א שם בשם מהר"ל.
- קלט ח"א סק"ו.